

від 13.09.2017 р. № 684. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF#Text>

18. Порядок та умови здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2024 № 1112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-24#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-522-1-23>

РОЛЬ ДИПЛОМАТИЧНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ У НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ГРОМАДЯНАМ УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

Чистякова М. А.

*студентка 2 курсу факультету права та економіки
Міжнародний гуманітарний університет*

Науковий керівник: Рудой К. М.

*доктор юридичних наук, професор,
академік Академії адміністративно-правових наук,
професор кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

За даними Міністерства закордонних справ України, від 12 до 20 мільйонів осіб українського походження проживають за межами України, ці показники охоплюють як громадян України, так і етнічних українців у діаспорі. Крім того, кількість громадян України за кордоном зросла у чотири рази, що призвело до стрімкого зростання кількості звернень до консульських установ. У сучасному світі роль дипломатичних представництв у сфері надання адміністративних послуг стала критично важливою для мільйонів українців, які перебувають за межами держави внаслідок зростаючої міграції, туризму, навчання або працевлаштування. Ці послуги мають вирішальне значення для підтримки правового статусу громадян та збереження їхнього зв'язку з Україною. До таких категорій населення належать студенти, тимчасові переселенці, трудові мігранти та біженці, зокрема внаслідок збройної агресії Росії. У новому середовищі вони стикаються з потребами в адміністративному супроводі – від оформлення документів і здійснення нотаріальних дій до отримання консульських довідок. У зв'язку з цим посольства, консульства та інші

дипломатичні установи виконують не лише представницьку функцію, а й важливі соціальні й політичні завдання, забезпечуючи захист прав громадян та доступ до державних послуг навіть за межами України [4].

До основних адміністративних послуг, що надаються дипломатичними установами відповідним категоріям громадян, належать [4]:

- оформлення закордонних паспортів і їх продовження;
- реєстрація актів цивільного стану: народження, шлюб, смерть;
- оформлення нотаріальних документів;
- консульський облік громадян;
- легалізація документів;
- надання довідок та посвідчень;
- допомога у випадках надзвичайних ситуацій (втрата документів, арешт, медичні питання тощо).

Вони надають українцям низку життєво важливих переваг, які визначаються в Законі України “Про дипломатичну службу”[1]. Завдяки ним людина може оформити документи, взяти участь у виборах, підтвердити родинні зв’язки або правовий статус. Консульська підтримка особливо важлива у критичних ситуаціях, коли громадянин потребує захисту або евакуації. Таким чином, дипломатичні установи забезпечують реалізацію прав і свобод громадян навіть за межами території України.

Відповідно до звіту “Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)” від 2024 року, незважаючи на позитивні зміни в галузі дипломатичної служби за кордоном, існують і значні перешкоди. Це, наприклад, обмеженість фінансування та кадрових ресурсів, технічна забезпеченість, складність у взаємодії з державними органами України, а також адаптація до правових норм приймаючої країни. Крім того, якість обслуговування та комунікація з громадянами залишаються життєво важливими. Цифровізація, підвищення кваліфікації персоналу, розширення мережі мобільних консульських пунктів і активніша взаємодія з українською діаспорою є пріоритетами розвитку надання адміністративних послуг українцям за кордоном.

Вивчення кращих практик у всьому світі, таких як цифрова держава Естонії, клієнтоорієнтована модель Канади, мобільні консульства Німеччини та інноваційна безпека громадян у Південній Кореї, показує, що ефективне надання адміністративних послуг залежить від цифровізації, прозорості процедур і орієнтації на потреби людини. В українській системі цей досвід уже частково адаптовано. Зокрема, у багатьох консульствах впроваджено електронну чергу на прийом, деякі документи можна попередньо оформити за допомогою онлайн-форм, платформа «Дія» активно інтегрується з міжнародними зв’язками, і розглядаються плани створення мобільних консульських груп для обслуговування громадян у віддалених регіонах. [3,4]

Тим не менш, українські організації все ще мають великий потенціал для розвитку, особливо щодо автоматизації процедур, розширення можливостей онлайн-сервісів, забезпечення зворотного зв'язку та оперативності реагування [3].

Таким чином, дипломатичні установи України відіграють надзвичайно важливу роль у системі надання адміністративних послуг у будь-якому місці за межами України. Вони не лише виконують зовнішню політику, але й захищають права громадян, які не проживають у країні. Зміцнення довіри до держави, зміцнення національної ідентичності та забезпечення ефективної взаємодії з українцями по всьому світу досягається завдяки удосконаленню роботи дипломатичних та консульських установ, створенню електронних сервісів і покращенню якості консульського обслуговування.

Література:

1. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 № 2449-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
2. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
3. Державне управління в Україні: Звіт. Оцінювання на відповідність Принципам державного управління / OECD, 2024. URL: <https://www.sigmaxweb.org/uk/publications/b0dd70ef-uk.html>
4. Міністерство закордонних справ України. Офіційний сайт. Консульські питання. Громадянам України. URL: <https://mfa.gov.ua>